

Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

ՅՈՎՍԵՓ ԱՐԵՍԱԹԱՅԻ

Չորս Համատես Աւետարաններն ալ կը յիշատակեն Յովսէփ Արեմաքացին՝ առնչուած Քրիստոսի Խաչէն վար առնուելուն եւ թաղման դէպքերուն միայն:

Ո՞վ էր Յովսէփ Արեմաքացի: Ան թերես հարուստ ու բարօր ընտանիքէ սերած երիտասարդ մըն էր. մշակուած մտքի եւ հաւանաբար հրապուրիչ անհատականութեան տէր անձ մը, որ հակառակ իր տարիքին զինք բարձրացուցած էր մինչեւ եօթանասուն հոգիներէ թաղկացած Սանհետրիմի անդամակցութեան, որ Հրեական օրէնսդիր մարմինն էր: Աւետարանները կը շեշտեն այն իրողութիւնը, որ հակառակ իր տարիքին ան բաւական ազդեցիկ անձնաւորութիւն մըն էր: Աւելին՝ ան կը պատկանէր «Աստուծոյ Արքայութեան» սպասող խմբակին: Հաւանաբար ան չէր լսած Սիմէոն Ծերունիի մասին, որ երբ մշուշոտ աչքերով կը տեսնէր Մանուկ Յիսուսը, պիտի ըսէր. «Արդ արձակեա՛ր՝ զձառայս քո Տէր ի խաղաղութիւն, զի տեսին աչք իմ զգիրկութիւն աշխարհի», սակայն Արեմաքացի հոգեւին միացած էր Ծերունի Սիմէոնին, որ կը սպասէր Իսրայէլի մխիթարութեան եւ փրկութեան:

Սանհետրիմի անդամ ըլլալէն անմիջապէս ետք Արեմաքացի Ռաբբին սկսաւ լսել Նազարէթցի արտասովոր ու երիտասարդ Ոսուցչին մասին: Ան կը լսէր թէ ինչպէս իր պաշտօնակիցները դառնութեամբ եւ անարգանքով կ'արտայայտուէին այս նորելուկ Գալիլիացիին մասին, որ կը խօսէր մինչ այդ տակաւին երբեք չլսուած Աստուծոյ արքայութեան մասին, որ կը խոստանար հանգիստ պարգեւել աշխատողներուն եւ ծանրաբեռնուածներուն, ու թերես այս խօսքերէն մղուած ան ձեռք առաւ Իսրայէլի ճամբաները գտնելու Տէրը: Ան շուտով պիտի նշմարէր որ Սանհետրիմի իր ընկերները սկսած էին մտահոգուիլ, որովհետեւ կը տեսնէին թէ ինչպէս հրեաներ մեծ թիւերով կը հետեւէին անոր, բան մը որ սկսած էր անոր խորհիլ տալ թէ Նազարէթցի այդ երիտասարդ ատաղձագործը աւելի մօտ էր ճշմարտութեան քան այդ Փարիսեցիները՝ իրենց երկարապատում եւ անիմաստ վիճաբանութիւններով: Արեմաքացի սանհետրիմականը սկսած էր տակաւ համոզուիլ, որ Աստուած աւելի յարմար նկատած էր ինքզինք յայտնել Հրեայ ժողովուրդին այդ երիտասարդ Ռաբբիին միջոցաւ քան թէ խունացած մագաղաթներու կոյտի ետին պահուելու Փարիսեցիներուն եւ Սադուկեցիներուն:

Անկասկած, Գալիլիացի Ռաբբին իր երկրաւոր կեանքի վերջին օրերուն տեսաւ արդէն

յառաջացած տարիքով Նիկողեմոս Սանհետրիմականն ու երիտասարդ՝ Յովսէփ Արեմաքացին, որոնց արտաքինը պերճախօս կերպով կ'ըսէր թէ անոնք հարուստ եւ հեղինակաւոր ընտանիքներէ սերած էին, եւ որոնց՝ Երուսաղէմի աստղածորան գիշերներէն մէկը, Ղազարոսի եւ անոր քոյրերուն՝ Մարիամի եւ Մարթայի խորհրքին տանիքին վրայ պիտի ըսէր. «Դուք պարտիք վերստին ծնիլ, որովհետեւ հովը կը փչէ հոն ուր կը կամենայ, թէ՛ դուք ծայրը կը լսէք բայց չէք գիտեր թէ ուրկէ՞ կու գայ եւ ո՞ւր կ'երթայ»: Ասոնք մինչեւ Քրիստոսի կեանքի վերջին օրերը հաւատարիմ մնացին երիտասարդ Գալիլիացիի անձին ու հեղինակութեան եւ անոր ճառագայթող խօսքերու ճշմարտութեան: Արեմաքացի Յովսէփ մէկդի դնելով իր անորոշութիւնն ու զաղտնի կապը Քրիստոսի հետ, խաչելութենէն ետք գնաց Պիղատոսի մօտ անկէ խնդրելու Յիսուսի մարմինը, որ իր անձնական գերեզմանին մէջ թաղէր: Յովսէփ աշակերտ մըն էր՝ բայց ծածուկ. իբր չբացայայտուած հաւատարմութեան օրինակն էր:

Մեզմէ քանինե՛ր կը հետեւին Յովսէփ Արեմաքացիի օրինակին. շատեր, կը հաւատան թէ Քրիստոս է ճանապարհը, կեանքն ու ճշմարտութիւնը, իսկ ուրիշներ սարսափով կը մտածեն աշխարհի մը մասին, ուր կը բացակայի անոր փրկագործական ազդեցութիւնը, սակայն ասոնք երբեք չեն յայտարարած իրենց հաւատքն ու նուիրումը Անոր եւ Իր հաւատքին: Ասոնք կ'ապրին փոխ առնուած դրամագլուխով, առանց սակայն բան մը կարենալ աւելցնելու մայր գումարին վրայ: Մենք բախտաւոր պէտք է զգանք մենք զմեզ, որ իբր ուղեցոյց ունինք մեր աստուածավախ ու երկիւղած նախահայրերու ուսուցումներն ու ճշմարտութիւնները: Այն վայրկեանին որ փորձենք ընտրել ծանծաղ ու մեղանշական կեանքի ճամբան, կը լսենք հեկեկոցը մեր հոգիներուն, մնան Յովսէփ Արեմաքացիի, որ չյայտնեց իր հաւատարմութիւնը ճիշդ ատենին: Մենք՝ կու գանք այնպիսի ընտանիքներէ, որոնք կ'ակնկալեն Աստուծոյ արքայութիւնը, եւ որոնք անծայրածիր երկնքի հորիզոնին վրայ կը տեսնեն իրենց այսպէս ըսած «բախտաւոր աստղը»: Մեր սիրտերը երախտագիտութեամբ կը յորդին ի տես այս «ժառանգին, առանց գիտնալու թէ ան ո՞ւրկէ կու գայ. մենք չենք նայիր մեր կեանքներէն անդին: Մենք տէր ենք բարոյական սկզբունքներու, սակայն ասոնցմէ զատ կան նաեւ բարոյապէս նուիրաբերուած կեանքեր, ամբողջ սերունդներ մարդոց եւ կիներու, որոնք նոյնիսկ վայրկեանի մը համար չերկմտեցան ցուցաբերել իրենց համար թանկ արժող հաւատարմութիւն մը: Մեր նախահայրերու համար դիւրին չէր պահել իրենց հաւատքը, անոնք գիտցան նուիրաբերել իրենց կեանքերը, ժառայութեան մէջ վառ պահելով բոցը հաւատքին՝ թխպահոծ եւ թշնամական աշխարհի մը մէջ: Անոնք իրենց

կեանքով եւ շրթներով բացայայտեցին իրենց հաւատքն ու նուիրումը Անոր՝ որ զարնան նախամուտին, ուսերուն վրայ խաչ մը, բարձրացաւ Գողգոթա կոչուող բլուրը:

Ներկայիս աշխարհի ամեն կողմ կը գտնուին կէս սիրտով Քրիստոսի գաղտնի հետետողներ: Անոնք մտադիր են բալելու Անոր ճամբայէն. յուսախաբութեան եւ վիշտի մէջ կը յենին Անոր պատգամներուն. անոնց սիրտերը կը հաւատան սիրոյ Աստուծոյն, գութին ու ողորմութեան որ Ան ցանեց, սակայն ասոնք երբեք քաջաբար եւ խանդավառութեամբ աշխարհին չեն յայտներ իրենց դիրքորոշումը: Եթէ միայն ասոնք համարձակութիւնը ունենային յայտարարելու, գոնէ իրենց մասնակի հաւատարմութիւնը, ծածուկ աշակերտիլն ու իրենց գաղջ նուիրումութիւնը Քրիստոսի յանկարծ բոցավառէր, վստահ եղէ՞ք թէ քրիստոնէայ այս սերունդը ի վիճակի պիտի ըլլար փրկելու կորստեան դատապարտուած մեր քաղաքակրթութիւնը: Այս աշխարհը այլեւս ի վիճակի չէ հանդուրժելու գաղտնի կամ երկփեղկուած հաւատարմութիւններու: Այս օրերուս, իւրաքանչիւր հակաքրիստոնէական շարժում իր հետետողներն կը պահանջէ անձնուրացութիւն եւ անկեղծ ու բոլորամուտ գոհողութիւն: Բոլոր ժամանակներու մէջ միայն ներկայիս է, որ Քրիստոսի հետետողներու հաւատքը անորոշ է ու անդէմ, եւ քրիստոնէային աղօթքը լոկ շրթներու անիմաստ շարժում մը, որ կը ձգտի երկնքի արքայութեան՝ առանց երկրաւորէն հրաժարիլ կարենալու:

Քրիստոնէայ դաստիարակներ անպայմանօրէն անդրադարձած են այս իրողութեան, որ Աստուածորդին բոլորովին ներող եւ հասկցող մօտեցում ցոյց տուած է մեղաւորներուն, անոնց՝ որոնք ամէն ինչ մէկդի կը նետեն աշխարհին եւ աշխարհիկին համար: Ու անկասկած այդ էր պատճառը, որ Ան «Անառակ Որդի»ին նկատմամբ աւելի դրական մօտեցում ցոյց կու տայ քան անոր երեց եղբօր: Ինչո՞ւ՞ Ան յանդիմանեց Դպիրներն ու Փարիսեցիները, երբ կ'ըսէր անոնց թէ պոռնիկները անոնցմէ առաջ դրախտ պիտի հասնէին, որովհետեւ Ան այդ մեղաւորներուն եւ մերժուածներու ընկերութեանը մէջ կը տեսներ կայծը անապակ նուիրումութեան, որոնք մէյ մը եթէ անցնէին Բարիին կողմը, իրենց ամբողջ հաւատարմութիւնը պիտի յատկացնէին անոր դատին: Քրիստոս լաւ գիտէր թէ հաշուարկուած հաւատքը արդիւնք էր միայն նսասիրութեան եւ վախի: Ծածուկ աշակերտի կը նշանակէր աւելի մեծ թշնամի դռնաւ Յիսուսի:

Իսկ միւս կողմէ, կ'արժէ խորհիլ չյայտարարուած հաւատարմութեան մը ողբերգութեան վրայ: Երեսակայեցէ՞ք թէ ի՞նչ կրնար ըլլալ հետեւանքը եթէ Նիկողեմոս եւ Յովսէփ Արեմաքացի քաջութիւնը ունենային Սանհետրիմի մէջ պաշտպանելու Սիրոյ Վարդապետին առաջ տարած

դատը: Անկասկած այդ մէկը զինք պիտի չազատէր Խաչէն, սակայն հաւանաբար բաժանեալ Սանհետրին մը աւելի երկարէր Աստուածորդոյն կեանքը, եւ շատ հաւանական է, որ այդ միջոցին Ան Լերան Քարոզէն աւելի զգայացունց բաներ ըսէր եւ ընէր յանուն Իր Երկնատու Հօր: Թերեւս Պիղատոսի, Կայիափայի եւ կամ Անա քահանայապետներու ներկայութեան կը գտնուէր առնուազն առաքելներէն մին, երբ միւսները արդէն զինք լքած էին, եւ մի գուցէ տակաւին հաւանական էր, որ գրուէր նոր աւետարան մը եւս:

Չյայտնուած ու չյայտարարուած սէր մը, ո՛չ միայն ոչինչ կ'աւելցնէ աշխարհի բարոյականին, այլ նոյնիսկ կորստեան սպառնալիքի տակ գտնուող մեր աշխարհի բարոյականէն բան մը կը պակսեցնէ: Մենք այս կը տեսնենք նոյնիսկ մեր ընտանիքներուն մէջ, որոնք ունին հաւատքի սահմանափակ հասկացողութիւն եւ որոնց նախկին սերունդները չեն փորձած անգամ այդ բարոյական գաղափարները փոխանցել իրենց յաջորդներուն: Ո՛չ մէկ ընտանիք կամ սերունդ կրնայ յարատեւել պահ դրուած դրամագլուխով: Անպայմանօրէն անհրաժեշտ կարիքը կայ նոր ոյժերու ներդրման, ոյժեր՝ որոնք կրնան գալ միայն ու միայն հաւատքի խոր նուիրումութենէ, որ կը ներառէ բանկ արժող հաւատարմութիւն եւ այսպէս ըսած բարոյական մեծ արկածախնդրութիւն:

Աստուածորդոյն մեզի աւանդ թողած Եկեղեցին կը ներկայացնէ մարդկային ընկերութեան բարոյական յոյսը: Ուրեմն սահմանները յստակ են. այսօրուան աշխարհի պայքարը կը մղուի կենդանի Աստուծոյն Եկեղեցոյ եւ երկուսն հեքանոսութեան միջեւ: Եւ քաջ վստահ եղէք, որ այս բարոյական զուպարին ղեկավարութիւնը կու գայ եւ պէտք է գայ վերազարթնող սերունդի մը կողմէ: Քրիստոնէայ աշխարհը այլեւս պէտք է անդրադառնայ թէ ուր որ միութեամբ բռնատիրութիւնը գլուխ բարձրացուցած է, նախահերք պարտականութիւն զգացած է ոչնչացնել Եկեղեցին անոր գոյութեան պատգամն ու մարդուն գերագոյն արժեքը:

Համաշխարհային Ա. Պատերազմէն առաջ Անգլիացի իմաստասէր մը խօսելով դեմոկրատիայի մասին, ըսած է հետեւեալը. «Անպատասխանատու եւ խզուած դիրքորոշում մը թերեւս մեծագոյն թշնամին է դեմոկրատիային»: Որովհետեւ կարելի չէ որեւէ ծիրէ ներս արժանապատուութեամբ ապրիլ - ըլլա՛յ գործառնութեան ասպարէզէն, ըլլա՛յ քաղաքական եւ ինչու չէ նաեւ ընտանեկան կեանքէ ներս - որոշ բաներ պարտին գոհուիլ», եւ ի՞նչն է որ կը սահմանէ այդ գոհողութիւնը, եթէ ո՛չ՝ Եկեղեցին: Այս օրերուս, ան որ քաջութիւնը չունի բացայայտելու իր հաւատարմութիւնը Աստուածորդոյն՝ կը դառնայ սովորական դիտող մը: Անկասկած այլեւս ժամանակը հասած է մեր սառնասրտութիւնն ու մանրուք պատճառաբանութիւնները մէկդի

դնելու եւ մենք զմեզ ի բոլոր սրտէ նետելու Քրիստոսի հիմնած եկեղեցւոյ ճշմարիտ առաքելութեան մէջ, որուն համար Ան իր կեանքը տուաւ, եւ որուն վրայ Ան միշտ կ'ուզէ վառ պահել մեր ապրող հաւատքի ջահը: Եւ արդէն ժամանակն է, որ մէն մի քրիստոնեայ ապրի այսօրինակ հաւատք մը կեանքի ամէն ասպարէզներու մէջ: Ուշացում կը նշանակէ կորսնցնել վերջնական ու միակ առիթը ապրելու անոցմով:

Ի՞նչ են պատճառները չյայտարարուած հաւատարմութեան: Ինչո՞ւ Արեւմաթացի աշակերտ էր՝ բայց ծածուկ, վախի պատճառով: Մենք միշտ կը դառնանք վախին՝ մարդուն հնազոյն ոտխիւն, որովհետեւ մենք կը վախնանք պատասխանատուութենէ: Մարդիկ կան, որոնց համար աւելի հեշտ է եկեղեցի մտնել, աղօթել ու դուրս գալ: Ասոնց համար եկեղեցւոյ մը պատկանելիութիւնը, եւ կամ Ամերիկեան հասկացողութեամբ անդամակցութիւնը, ժամանակ եւ դրամ կ'ենթադրէ, եւ բնական է որ այդպէս ըլլայ: Երեւակայեցէ՛ք, ի՞նչ պիտի ըլլար եկեղեցւոյ վիճակը եթէ մենք բոլորս որոշէինք մնալ «գաղտնի, հեռուէն դիտող» աշակերտներ: Անտարակոյս մեծ կարիք կայ անհատներու՝ որոնք տրամադիր են իրենց վրայ առնել բեռը պատասխանատուութեան: Ոչ ոք իրաւունք ունի ըսելու. «Թող ուրիշներ ընեն գործը, եւ մենք մեզի իրաւունք տանք զնահատելու եւ կամ քննադատելու...»:

Համաձայն Անկլիքան Եկեղեցւոյ աւանդութեան, Արեւմաթացի ի վերջոյ կը բացայայտէ իր հաւատարմութիւնը Քրիստոսի եւ Անոր Եկեղեցւոյ: Ան գալով կը միանայ աշակերտներուն ու սեղանակից կ'ըլլայ անոնց, որուն ընթացքին անոնք ցոյց կու տան իրեն Վերջին Ընթրիքին գործածուած Բաժակը, զոր Արեւմաթացի կը խնդրէ որ իրեն տային իբր յիշատակ: Անոնք ալ ի նշան երախտագիտութեան, որ Յովսէփ իր գերեզմանը տրամադրած էր իրենց Վարդապետին, անոր կը յանձնեն Բաժակը: Աւանդութիւնը շարունակուելով կ'ըսէ թէ Արեւմաթացի տարիներ ետք Անգլիա կը հասնի, ու երբ կը մահանայ, իր հետ կը թաղեն Վերջին Ընթրիքի այդ սրբութիւնը, Կլասթընպէրի քլրան վրայ:

Ն. Ա. Մ.

Մեր նախահայրերու համար դիւրին չէր պահել իրենց հաւատքը, անոնք գիտցան նուիրաբերել իրենց կեանքերը, ծառայութեան մէջ վառ պահելով բոցը հաւատքին՝ թխապահօծ եւ թշնամական աշխարհի մը մէջ: Անոնք իրենց կեանքով եւ շրթներով բացայայտեցին իրենց հաւատքն ու նուիրումը Անոր՝ որ զարնան նախամուտին, ուսերուն վրայ խաչ մը, բարձրացաւ Գողգոթա կոշտող բլուրը:

ԿԱՆՈՆ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՐԱՆ ԿԻՒՐԱԿԷՒՆ

Եկիր ի փրկութիւն Թագաւոր անմահ, եւ զմահ ճաշակեցեր փրկիչ աշխարհի, ողորմեայ:

Խաչի համբերեցեր Աստուած վասն մարդկան, եւ թաղումըն յանձն առեր գերեքօրեայ, ողորմեայ:

Եւ ի մեռելոց յարեար իշխանութեամբ որպէս որպէս տէր, զիս զմեղօք ըզմեռեալս նորոգեա եւ կեցո:

(Թարգմանութիւն)

Անմահ Թագաւոր, փրկելու եկար եւ մահը ճաշակեցիր. աշխարհի Փրկիչ, ողորմէ:

Աստուած, դուն որ մարդոց համար խաչին համբերեցիր, եւ երեքօրեայ թաղումը յանձն առիր, ողորմէ:

Եւ որպէս Տէր՝ իշխանութեամբ մեռելներէն յարութիւն առիր. զիս մեղրով մեռածս նորոգէ եւ փրկէ: